

Redegørelse om hjælp til familier med handicappede børn

Indhold:

1. Social støtte	2
1.1. Rådgivning	3
1.2. Merudgifter	4
1.3. Kompensation for tabt arbejdsfortjeneste	4
1.4. Dagtilbud	5
1.5. Personlig hjælp og pleje	6
1.6. Aflastning	6
1.7. Hjælpe midler	6
1.8. Støtte til bil	7
1.9. Boligindretning	7
1.10. Ledsagelse for 16-18 årige	7
1.11. Nye tiltag	8
2. Undervisning	8
2.1. Specialpædagogisk bistand til småbørn	8
2.2. Specialpædagogisk bistand for skolebørn	9
2.3. Nye tiltag	9
3. Sundhedsvæsnets	10
3.1. Hjælpe midler fra sygehusvæsnets	10
3.2. Vederlagsfri fysioterapi	10
3.3. Forebyggende sundhedsordninger for børn og unge	10
3.4. Befordring	10
3.5. Tilskud til specielle ernæringspræparater	11
4. Kultur	11
4.1. Idræt	11
4.2. Biblioteker	12
4.3. TV	12
4.4. Museer	12
Bilag 1. Oversigt over sociale tilbud til voksne med handicap	14

Introduktion

Denne redegørelse er udarbejdet på baggrund af Folketingsvedtagelse V 105, som blev enstemmigt vedtaget den 13. maj 2003 i forlængelse af forespørgsel F 61 om fosterdiagnostik.

Af V 105 fremgår det bl.a., at

”Det skal sikres, at gravide ikke føler sig tvunget til at få en abort på grund af manglende økonomiske eller sociale hjælpeforanstaltninger.

Derfor opfordrer Folketinget regeringen til, [...] at fremlægge en redegørelse i Folketinget i den kommende samling om de eksisterende hjælpemuligheder for familier, der venter eller har børn med handicap og om regeringens fremtidige planer på området”

I redegørelsen beskrives de væsentligste muligheder for hjælp på social-, uddannelses- og sundhedsområdet samt nogle af de særlige tilbud og tiltag på kulturområdet.

Redegørelsen beskriver primært mulighederne for børn og unge. Der er desuden en mere overordnet beskrivelse af sociale støttemuligheder rettet mod voksne i bilag 1.

Endelig indeholder redegørelsen en kort beskrivelse af regeringens planer for udvikling og forbedring af hjælpen til familier med handicappede børn. Regeringen har i februar 2003 offentliggjort en handlingsplan for handicapområdet. Som det fremgår heraf, er den overordnede målsætning for handicappolitikken det tilgængelige samfund – det samfund, hvor handicappede har mulighed for at deltage i samfundslivet på lige fod med andre. Denne målsætning afspejles i de fem centrale indsatsområder, som omfatter boliger, beskæftigelse og uddannelse, fritid og livskvalitet, offentlig forvaltning samt tilgængelighed til de fysiske omgivelser. De tiltag i handlingsplanen, som er særlig relevant for handicappede børn, er beskrevet i redegørelsen under afsnittene om hjælpen på de enkelte sektorområder.

Redegørelsen er udarbejdet af Socialministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet med bidrag fra Kulturministeriet og Undervisningsministeriet.

1. Social støtte

Social støtte til børn og unge med handicap gives efter lov om social service. Det er et bærende princip for bestemmelserne i serviceloven om tilbud til børn og unge med handicap, at personer med nedsat funktionsevne i videst muligt omfang kompenseres for følgerne af deres nedsatte funktionsevne. Barnet og dets familie skal kunne fungere så normalt som muligt med de ekstraordinære belastninger, der følger af barnets handicap.

Der kan enten stilles naturalydelse til rådighed, eller der kan kompenseres for væsentlige merudgifter ved forsørgelsen som følge af den nedsatte funktionsevne.

Ved handicapkompensationen lægges der på den ene side vægt på, at barnet/familien skal afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter,

de selv skulle have afholdt, hvis der ikke havde foreligget en funktionsnedsættelse, dvs. udgifter på linie med hvad alle andre har. På den anden side skal de ikke selv dække de merudgifter, der er en følge af handicappet.

I det følgende beskrives sociale støttemuligheder for børn, mens mulighederne for støtte til voksne er beskrevet i bilag 1.

1.1 Rådgivning

Hvis en familie har fået et barn med betydeligt og varigt nedsat funktionssevne eller en kronisk og langvarig lidelse, vil der ofte være behov for en indgående rådgivning og vejledning. Der kan f.eks. være behov for viden om den nedsatte funktionsevnes betydning for den daglige livsførelse både for familien og barnet.

Kommunen har efter servicelovens § 5 en generel forpligtelse til at sørge for, at forældre med børn og unge kan få en gratis rådgivning med henblik på at løse vanskeligheder i familien. Kommunen er forpligtet til at tilbyde denne rådgivning ved opsøgende virksomhed, hvis der er behov for det. Rådgivningen skal ydes så tidligt som muligt.

Ved rådgivningen af familien skal kommunen anlægge et helhedssyn. Det betyder, at kommunen skal oplyse om alle relevante tilbud, som kan komme i anvendelse.

Viser det sig, at familien har behov for en mere specialiseret rådgivning, skal kommunen inddrage den amtskommunale rådgivning. Amtskommunen er forpligtet til efter servicelovens § 34 at stille den nødvendige rådgivning og konsulentstøtte til rådighed for kommunen. I specielle tilfælde påtager amtet selv rådgivningen over for familierne, som også har mulighed for selv at henvende sig til amtskommunen.

Den amtslige specialrådgivning dækker bredt. Fra rådgivning om relevante hjælpemidler til personer med syns- eller hørenedsættelse til rådgivning og vejledning om amtets tilbud til børn, unge og voksne med svære udviklingshandicap eller svære fysiske handicap.

En stor del af rådgivningsvirksomheden foregår i et samarbejde på tværs af amtsgrænserne via lands- eller landsdelsdækkende institutioner, der tilbyder specialrådgivning på specifikke handicapområder. Et eksempel er Kolonien Filadelfia, der yder rådgivning til personer med epilepsi.

Elleve amtslige videnscentre medvirker til at tilvejebringe grundlaget for rådgivningen ved at indsamle, udvikle og formidle viden på en række specifikke handicapområder, herunder døvblinde-, hjerneskade-, synshandicap- og bevægelseshandicapområdet.

Familierne kan desuden søge specialrådgivning hos de statslige organer, Center for Små Handicapgrupper og John F. Kennedy Institutet. Center for Små Handicapgrupper rådgiver og informerer om sjældne handicap og sjældne sygdomme. John F. Kennedy Institutet tilbyder en særlig genetisk rådgivning til familier, hvor der optræder genetiske sygdomme som kromosomafvigelse og arvelige sygdomme.

Hertil kommer, at mange private handicaporganisationer og patientforeninger som led i deres medlemservice yder rådgivning inden for organisationernes interesseområde.

1.2 Merudgifter

En familie, der har et barn med en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, kan få dækket de nødvendige merudgifter ved forsørgelsen i hjemmet efter servicelovens § 28. Familien har med andre ord mulighed for at få dækket de ekstra udgifter, som familien har pga. barnets handicap eller kroniske lidelse.

At barnet forsørges i hjemmet betyder, at det skal bo hos forældrene eller andre pårørende i modsætning til, at barnet ved medvirken af de sociale myndigheder har ophold uden for hjemmet.

Familien kan f.eks. have merudgifter til kost, diætpræparater, medicin, briller, beklædning, ekstra vask, særligt legetøj, handicaprettede kurser til forældre og andre pårørende, ferie, forhøjede forsikringspræmier, udgifter til beskæftigelse i fritiden og til flytning betinget af barnets nedsatte funktionsevne.

Hvis barnet er indlagt på hospital på grund af den nedsatte funktionsevne, kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til overnatning for forældrene og til f.eks. kost og befordringsudgifter, hvis det er nødvendigt, at de er til stede.

Der kan også ydes tilskud til befordring af barnet til dagtilbud, uddannelse, behandling og fritid. Det sker dog kun i det omfang, udgifterne ikke kan dækkes af andre bestemmelser eller ved andre ordninger.

Merudgiftsydelsen udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter. Der udarbejdes således et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Merudgiftsydelsen fastsættes ud fra et standardbeløb og udbetales i et fast månedligt beløb.

1.3 Kompensation for tabt arbejdsfortjeneste

Kommunen kan yde kompensation for tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 29, hvis en af forældrene passer et barn med betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er en betingelse, at det er en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er en af forældrene, der passer det.

Der kan i nogle tilfælde ydes kompensation, selv om barnet er i dagtilbud, skole eller behandling, hvis en af forældrene er nødt til at være omkring barnet hele tiden, når det er hjemme, således at det er svært at få lavet de mest almindelige huslige gøremål. I forbindelse med et barns indlæggelse på sygehus kan der ligeledes ydes kompensation, hvis funktionsnedsættelsen er så alvorlig, at det er nødvendigt, at forældrene er til stede på sygehuset. Der er også mulighed for at yde kompensation ved ambulante kontroller.

Udgangspunktet for kompensationen er, at familien skal have det samme beløb at leve for som tidligere. Det er således den seneste lønindtægt, der lægges til grund for beregningen. Kompensationen er en bruttoydelse, som er skattepligtig, og som reguleres en gang om året.

I januar 2003 er der sket en forbedring af reglerne om pasning i hjemmet af børn med handicap. Som en del af hjælpen til dækning af den tabte arbejdsfortjeneste ydes nu også dækning for bidrag til pensionsordning, og ATP-loven er ændret, så modtagere af hjælpen ligestilles i pensionsmæssig henseende med personer, der er på arbejdsmarkedet.

Desuden er det blevet muligt for kommunen at udbetale en særlig supplerende ydelse i op til 3 måneder til en arbejdsløshedsforsikret forælder med delvis kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, som bliver ledig fra sit deltidsjob.

1.4 Dagtilbud

Kommunen har efter servicelovens § 7 den generelle forpligtelse til at sørge for dagtilbud til alle børn, herunder også børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Kommunens forpligtelse til at sørge for dagtilbud til børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan opfyldes på forskellige måder f.eks. ved integration af enkelte børn i en almindelig daginstitution, evt. med særlig personalestøtte.

For at opfylde kommunens forpligtelse til at give børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne den nødvendige støtte og behandling, vil der ofte være behov for, at den kommunale forvaltning og dagtilbudet samarbejder med andre instanser, f.eks. kommunens pædagogisk-psykologiske rådgivning (PPR), sundhedsplejersker og de praktiserende læger.

For børn med *betydeligt og varigt* nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne er amtskommunen forpligtet efter servicelovens § 16 til at supplere det kommunale tilbud, i det omfang det kommunale dagtilbud ikke kan tilgode-se barnets særlige behov for støtte, behandling m.v. Der kan f.eks. oprettes særlige amtslige dagtilbud i form af f.eks. vuggestuer, børnehaver, aldersintegrerede institutioner og fritidshjem.

De særlige amtslige dagtilbud har desuden pligt til at observere og diagnosticere børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der opholder sig i hjemmet eller i et kommunalt dagtilbud. Formålet er at kunne tilbyde relevant støtte og behandling, herunder specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven.

Det påhviler amtskommunen/det særlige dagtilbud at rette henvendelse til skolemyndighederne om at iværksætte eventuel specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven.

De særlige amtslige dagtilbud giver i samarbejde med kommunen vejledning til kommunale dagtilbud, til forældre med hjemmeboende børn, der ikke er optaget i et særligt dagtilbud, og til myndigheder f.eks. i forbindelse med visitation af børn med nedsat funktionsevne.

Udgifter til transport af børn til og fra særlige dagtilbud afholdes af det særlige dagtilbud, hvis udgiften ikke dækkes af andre bestemmelser. De særlige

ge dagtilbud afholder ligeledes udgiften til forældrenes transport i forbindelse med behandlingsmøder.

Amtskommunen træffer afgørelse om optagelse i et særligt dagtilbud efter indstilling fra opholdskommunen. Henvendelse til kommunen om optagelse i et særligt dagtilbud kan komme dels fra forældrene, dels fra de myndigheder o.l., der i deres arbejde kommer i berøring med barnet, f.eks. sundhedsplejersker, kommunale dagtilbud, specialkonsulenter, praktiserende læger og hospitaler. Hvis henvendelsen kommer fra myndigheder o.l., skal det som udgangspunkt ske i samråd med forældrene.

Ved den konkrete anvisning af plads til barnet bør der i vid udstrækning tages hensyn til forældrenes ønske om dagtilbud og til den geografiske beliggenhed.

1.5 Personlig hjælp og pleje

Der kan gives tilbud om personlig hjælp og pleje mv. til børn efter servicelovens § 30. Kommunen har således pligt til at sikre, at børn og unge, der midlertidigt eller varigt har behov for personlig hjælp og pleje og hjælp til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, kan få hjælp til disse funktioner.

Kommunen skal også sørge for, at børn og unge, der midlertidigt eller varigt har behov for hjælp til at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder, får et tilbud herom.

1.6 Aflastning

Forældre til børn med handicap kan få forskellige former for aflastning. Aflastningen kan bl.a. medvirke til, at forældrene kan have barnet boende hjemme.

Aflastning kan ske vha. det særlige amtslige eller det almindelige dagtilbud efter servicelovens § 16 og 7, efter reglerne om personlig hjælp og pleje til aflastning af f.eks. forældre efter servicelovens § 72, ved privat antaget hjælp betalt som en merudgift efter servicelovens § 28 og i anbringelsessteder for børn og unge efter servicelovens § 40 stk.2, nr.5.

Forældre med plejekrævende børn, der har et dagtilbud, kan også blive aflastet.

De særlige dagtilbud kan tilbyde lejlighedsvis aflastning, herunder aflastning i form af overnatning i weekenden.

Desuden kan kommunen efter en konkret vurdering af behovet tilbyde aflastning af forældrene eller den, der passer barnet.

Hvis aflastning i form af dagtilbud eller hjemmehjælp ikke er tilstrækkeligt, kan der ydes tilskud til en hjælper i hjemmet.

Aflastning kan endvidere finde sted på en døgninstitution, i en plejefamilie eller på et andet godkendt anbringelsessted for børn og unge.

1.7 Hjælpemidler

Der kan bevilges hjælpemidler efter servicelovens § 97, når det vurderes, at det i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af funktionsnedsættelsen og dermed lette den daglige tilværelse i hjemmet.

Hjælpemidler kan f.eks. være en kørestol, ortopædisk fodtøj, en særlig seng, briller, høreapparat og særlige informationsteknologiske hjælpemidler.

Hjælpemidlerne kan bevilges som udlån, kontantydelse eller udleveres som naturalhjælp. Kommunen kan beslutte, at hjælpemidlet skal købes fra en bestemt leverandør, som kommunen har indgået aftale med. Når det drejer sig om et særligt personligt hjælpemiddel, kan leverandøren vælges frit.

En fysio- eller ergoterapeut i kommunen eller amtets hjælpemiddelcentral kan vejlede familien om valg og tilpasning af hjælpemidlet. Desuden kan Dansk Hjælpemiddelinstitut yde rådgivning.

Se desuden afsnit 3.1 vedr. mulighederne for at få stillet hjælpemidler til rådighed fra sundhedsvæsnet.

1.8 Støtte til bil

Hvis barnet ikke kan eller har meget vanskeligt ved at færdes til daglig uden bil, kan forældre eller plejeforældre på vegne af barnet efter servicelovens § 99 søge om støtte til køb af bil. Det er en betingelse, at barnet har en varigt nedsat funktionsevne, der i væsentlig grad forringer evnen til at færdes.

Ansøgningen behandles af kommunen og afgøres af amtskommunen. Støtten ydes som et rentefrit lån, hvoraf halvdelen af lånet afdrages over 6 år, og den anden halvdel nedskrives tilsvarende over 6 år.

Der kan ydes et rente- og afdragsfrit lån til betaling af en dyrere bil, når der foreligger ganske særlige forhold i forbindelse med funktionsnedsættelsen.

Selv om der ikke ydes støtte til anskaffelse af en bil, kan der ydes tilskud til nødvendig indretning, f.eks. lift, slisk, sæde og fritagelse for vægtafgift.

1.9 Boligindretning

Et barns funktionsnedsættelse kan medføre, at der er behov for boligændringer eller udvidelse af boligen. Hjælpen kan gives efter servicelovens § 102, når det er nødvendigt for at kunne gøre boligen bedre egnet som opholdssted for familien. Hjælpen kan gives uanset, at der er tale om en lejet lejlighed, ejerlejlighed eller eget hus.

Hvis der af praktiske grunde ikke kan foretages den nødvendige boligændring, og kommunen ikke kan anvise en anden egnet bolig, kan der i ganske særlige tilfælde ydes hjælp til anskaffelse af en anden bolig.

1.10 Ledsagelse for 16 til 18 årige

Kommunen kan tilbyde en ledsageordning efter servicelovens § 31 til unge mellem 16 og 18 år med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, hvis de ikke er i stand til at færdes alene uden for hjemmet. Det kan være unge med svære bevægelseshandicap, blinde og stærkt svagsynede eller unge med psykisk udviklingshæmning.

Ledsageordningen omfatter selve ledsagelsen af den unge ud til de aktiviteter, han/hun ønsker og de funktioner, der er direkte forbundet med aktiviteten, f.eks. at hjælpe med overtøjet og med at slå en kørestol op og ned.

Kommunen kan tilbyde de unge op til 15 timers ledsagelse pr. måned, uanset hvad de ønsker at blive ledsaget til.

1.11 Nye tiltag

Forbedring af optræningsindsatsen for børn med hjerneskade

Socialministeren har iværksat et udviklingsprojekt, der skal medvirke til at forbedre de offentlige optræningstilbud til børn med hjerneskade.

Baggrunden for projektet er, at flere forældre til børn med hjerneskade har kritiseret dels indholdet af optræningstilbuddene, dels at der var for få tilbud. Desuden er der peget på, at der er store forskelle i tilbuddene mellem amter og kommuner.

Udviklingsprojektet skal i første omgang skabe overblik over de nuværende offentlige tilbud og de alternative optræningsmetoder og undersøge hvilke faktorer, der er med til at støtte børnenes udvikling. På baggrund af denne undersøgelse skal der udformes nogle modeller til brug for et kommende forsøgsarbejde i kommuner og amter.

Udviklingsprojektet forventes afsluttet i begyndelsen af 2006.

Udvidelse af ledsageordningen

Inden udgangen af 2003 fremsættes lov om ændring af lov om social service med forslag til forbedringer af ledsageordningen. Forslaget indebærer, at unge mellem 16 og 18 år skal have ret til ledsagelse 15 timer om måneden, mens de nu kun kan få ledsagelse efter en konkret vurdering af kommunen. Dette vil tilgodese de unges behov for at deltage i fritidsaktiviteter med jævnaldrene uden at skulle være afhængige af forældres ledsagelse.

Desuden indebærer ændringsforslaget dækning af udgifter til ledsagerens befordring m.v. med et beløb op til 650 kr. årligt. Det gælder både for unge og voksne, der har en ledsageordning.

2. Undervisning

2.1 Specialpædagogisk bistand til småbørn

Undervisningssektorens forpligtelse over for småbørn fremgår af folkeskolens lovs § 4 og af bekendtgørelse om folkeskolens specialpædagogiske bistand til småbørn (nr. 433 af 22. oktober 1979).

Børn med sprog- eller talevanskeligheder, der endnu ikke har begyndt skolegang, tilbydes specialpædagogisk bistand. Der kan desuden tilbydes specialpædagogisk bistand til børn, hvis udvikling af andre grunde kræver en særlig hensyntagen eller støtte.

Pædagogisk psykologisk rådgivning (PPR) i kommunerne vurderer barnets behov for specialpædagogisk bistand og fremsætter forslag herom til kommunalbestyrelsen eller til den, som har fået bemyndigelse til at beslutte, hvilken bistand der skal iværksættes.

I de fleste kommuner foregår der et tværsektorielt samarbejde, som omfatter den kommunale læge, sundhedsplejen, talepædagoger og psykologer fra PPR samt sagsbehandlere eller pædagoger fra den sociale sektor med

henblik på tidligt at opdage børn med udviklingsvanskeligheder – ofte med fokus på tale eller sprogvanskeligheder.

2.2 Specialpædagogisk bistand for skolebørn

På skoleområdet (inklusive børnehaveklassen) fremgår reglerne om specialpædagogisk bistand af folkeskolelovens § 3, stk. 2 og bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand (nr. 896 af 22. september 2000).

Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand gives til elever i folkeskolen, hvis udvikling kræver særlig hensyntagen eller støtte, som ikke kan rummes inden for rammerne af den almindelige undervisning.

Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand gives efter individuelle vurderinger, som foretages af PPR .

Skolens specialundervisning deles op i den almindelige specialundervisning efter folkeskolelovens § 20, stk. 1, som er kommunernes ansvar, og den vidtgående specialundervisning efter § 20, stk. 2, som er amternes ansvar.

2.3 Nye tiltag

Undervisningsministeriet er ved at gennemføre en undersøgelse, som skal klarlægge omfanget af kommunernes tværsektorielle samarbejde om specialpædagogisk bistand til småbørn.

Der skal desuden gennemføres et udviklingsprojekt i Undervisningsministeriet, som vil understøtte materiale og metodeudvikling inden for specialpædagogisk bistand til småbørn i kommunerne.

På skoleområdet gennemføres et udviklingsprogram: Kvalitet i specialundervisningen (KVIS) frem til udgangen af 2004, som alle amter og kommuner deltager i. Det blev iværksat i 2000 i forbindelse med en ændring af folkeskoleloven, som overførte flere opgaver til kommunerne. Denne indsats er netop nu ved at blive evalueret med henblik på en opfølgning i folketingsåret 2004/05.

Den 1. august 2004 træder en ny lov om vejledning i kraft. Loven medfører en ændring og forenkling af vejledningssystemet, således at vejledningen om valg af uddannelse og erhverv fremover samles i et mere sammenhængende system, hvor vejledningen gøres uafhængig af de enkelte uddannelser, institutioner og sektorer. Vejledningen af unge med særlige behov samles i en række enheder af Ungdommens Uddannelsesvejledning, som kommunerne får ansvaret for.

Endelig kan det nævnes, at der i 2003 er etableret en internetportal med adressen www.tilgaengelighed.nu. Internetportalen er et værktøj til fagfolk, forældre, studerende og andre med interesse for tilgængelighed og uddannelse. Værktøjskassen omfatter desuden netstedet www.tgu.dk, hvor der kan søges oplysninger om adgangsforhold til den enkelte uddannelsesinstitution, samt eksempelsamlingen Tilgængelighed til uddannelse, som i tekst og fotos giver tips til skoler om, hvordan de kan skabe bedre adgangsforhold og fysiske rammer.

3. Sundhedsvæsnet

Sundhedsvæsnets hjælpemuligheder (ud over undersøgelser og behandlinger), som kan være relevante for bl.a. handicappede, omfatter fysioterapi, hjælpemidler, forebyggende sundhedsordninger, befordringshjælp og tilskud til specielle ernæringspræparater. Disse hjælpemuligheder ydes efter sygehusloven eller sygesikringsloven.

3.1 Hjælpemidler fra sygehusvæsnet

Hjælpemidler, der anvendes som led i sygehusbehandlingen, bliver stillet til rådighed af sygehusvæsnet i henhold til Indenrigsministeriets cirkulære om afgrænsningen af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsnet (nr. 21 af 20. februar 1975). Det kan f.eks. være kørestole, specialsenge, strækapparater, stimulatorer mv. Hjælpemidlerne udleveres til midlertidig anvendelse, indtil tilstanden er stationær. Herefter udleveres de nødvendige hjælpemidler af amt eller kommune efter den sociale lovgivning, jf. afsnit 1.

Herudover stiller sygehusvæsenet hjælpemidler og apparaturer til rådighed, som patienten har behov for til fortsættelse af den påbegyndte behandling. Det kan f.eks. være iltapparater eller hjemmedialysatorer.

3.2 Vederlagsfri fysioterapi

Handicappede børn og voksne med et varigt svært fysisk handicap med bestemte diagnoser kan få fysioterapeutisk behandling gratis. Fysioterapien skal have til formål at forbedre den fysiske funktionsevne, vedligeholde funktionsevnen eller forhale en forringelse af funktionsevnen.

De nærmere vilkår fremgår af Sundhedsstyrelsens retningslinjer, "Fysisk handicappedes adgang til vederlagsfri fysioterapi" (2000).

3.3 Forebyggende sundhedsordninger for børn og unge

Amt og kommuner har ifølge § 6 og 7 i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge (nr. 344 af 27. maj 2002) pligt til at yde en særlig indsats i forhold til børn og unge med særlige behov, herunder til børn og unge med en sygdom eller et kronisk handicap. Reglerne er beskrevet nærmere i bekendtgørelse om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge (nr. 438 af 14. juni 1995).

Indsatsen består bl.a. i øget rådgivning fra den kommunale sundhedstjeneste samt yderligere forebyggende undersøgelser ved sundhedsplejerske eller læge.

Den kommunale sundhedstjeneste vurderer i samarbejde med forældre, lærere, pædagoger, børnetandlæger m.fl. samt sociale, pædagogiske og sundhedsmæssige instanser, hvem der har behov for yderligere indsats.

Endelig skal kommunalbestyrelsen oprette tværfaglige grupper, der skal sikre udvikling, sundhed og trivsel for det enkelte barn/unge med særlige behov.

3.4 Befordring

Der kan ydes hjælp til befordring til sygehusbehandling i henhold til bekendtgørelse om ydelse af befordring eller befordringsgodtgørelse i hen-

hold til lov om sygehusvæsenet og lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp (nr. 1176 af 21. december 1995).

Personer, som f.eks. pga. handicap har behov for liggende befording til sygehusbehandling, ydes befording med ambulance eller særligt sygekøretøj (§ 2). Herudover ydes siddende befording eller befordingsgodtgørelse til personer, der f.eks. pga. handicap ikke kan anvende offentlige transportmidler (§ 3).

Der ydes desuden befording eller befordingsgodtgørelse til en patients ledsager til sygehusbehandling efter samme regler som til patienten, når ledsagelse er nødvendig som følge af patientens helbredstilstand (§ 6).

Endelig ydes der befordingsgodtgørelse til gruppe 1 sikrede til besøg hos praktiserende læge mv. efter sygesikringslovens § 17 -19. De nærmere regler for godtgørelse af befording til sygesikringsydelse er fastsat i bekendtgørelse om befordingsgodtgørelse efter sygesikringsloven (nr. 101 af 27. februar 1996).

3.5 Tilskud til specielle ernæringspræparater

Der ydes 60 % tilskud til sondeernæring og andre ernæringspræparater ordineret af en læge i forbindelse med sygdom eller alvorlig svækkelse, jf. bekendtgørelse om tilskud efter sygesikringsloven til sondeernæring og andre ernæringspræparater m.m., jf. bekendtgørelse nr. 531 af 18. juni 2003.

Efter den sociale lovgivning kan der desuden ydes dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse af et handicappet barn i hjemmet, herunder hjælp til dækning af egenbetalingen på 40 % af udgifterne til sondeernæring mv., jf. afsnit 1.2.

4. Kultur

I det følgende beskrives eksempler på særlige tiltag med henblik på at forbedre handicappedes mulighed for deltagelse i kulturlivet. I bilag 2 ses en mere omfattende beskrivelse af kulturministeriets initiativer.

4.1 Idræt

Inden for idrætten er der særlige tilbud til handicappede børn og unge.

Det er især Dansk Handicap Idræts-Forbund (DHIF), som iværksætter en række aktiviteter som f.eks. fællestræning, sommerlejre, kurser for ledere og trænere mv.

Generelt arbejder DHIF for at skabe lige vilkår for handicappede børn og unges mulighed for at dyrke idræt samt udbygge og udvikle tilbuddene om idræt til handicappede børn og unge i foreninger, skoler og institutioner.

Siden 1987 har DHIF f.eks. haft en landsdækkende konsulenttjeneste, med en DHIF-ansat handicapidrætskonsulent i hvert amt samt Københavns og Frederiksberg Kommuner. Formålet er at fremme og udvikle idrætstilbud til handicappede.

DHIF har desuden et særligt projekt "Ung Idræt" med henblik på at etablere idrætsstilbud af høj kvalitet til unge handicappede. Ung Idræt er samtidig et forum, hvor unge handicappede kan møde andre unge handicappede på samme alder. Ung Idræt omfatter både breddeidræt og talentudvikling for de unge idrætsudøvere. Som udgangspunkt retter tilbuddet sig mod de 12 - 18 årige, men aldersgrænserne er fleksible og tilpasset miljøerne i de enkelte idrætsgrene. Der er p.t. tilbud inden for atletik, basketball, bordtennis, fodbold, goalball, ridning, skydning og svømning.

Dansk Skoleidræt og Dansk Handicap Idræts-Forbund afholder idrætsstævner for skoleelever, som har et handicap. Stævnerne er for elever, der går i 4. - 10. klasse i grundskolen med større eller mindre bevægelses- eller synshandicap. Der konkurreres i teams, der sammensættes af 1 elev med handicap og 2 ikke-handicappede klassekammerater. Der er stævner 7 forskellige steder i landet. Handicapidrætskonsulenterne udlåner rekvisitter til træning.

Endelig er der i mange klubber under Dansk Ride Forbund særlige tilbud til handicappede børn og unge.

4.2 Biblioteker

Danmarks Blindebibliotek (DBB) er et offentligt landsdækkende hovedbibliotek for blinde, svagsynede og andre, der på grund af handicap er ude af stand til at læse en trykt tekst. Det er DBBs vision at sikre fuld informationsmæssig ligestilling, således at handicappede reelt får samme adgang til information som ikke handicappede.

DBB har i længere tid haft fokus på handicappede børn og unges adgang til bibliotekernes tilbud og service. Der er bl.a. udarbejdet ca. 350 lydbøger og 125 punktbøger specielt for børn.

DBB har aktuelt et projekt "Det eventyrlige bibliotek", som har til formål at vise bibliotekernes tilbud til handicappede børn samt at indsamle erfaringer med, hvordan handicappede børn og deres familier bedst nås.

DBB er desuden ved at etablere en national biblioteksportal for handicappede borgere. Portalen skal bl.a. sikre bedre information til handicappede, som f.eks. ikke er i stand til at opsøge det lokale bibliotek og/eller anvende de almindelige bibliotekers materialer. F.eks. skal det være muligt for den enkelte låner at hjemtage materiale via internettet til lånerens egen pc.

4.3 TV

DR og TV 2 er forpligtet til at styrke handicappedes adgang til public service tilbuddene. De to stationer er således bl.a. forpligtet til at deltage i udviklingen af et tekstningssystem, der bygger på et dansk digitalt talegenkendelsesprogram, der bl.a. muliggør tekstning af direkte tv-udsendelser til gavn for døve og hørehæmmede.

4.4 Museer

For at opnå og bevare tilskud skal statslige museer tilstræbe størst mulig tilgængelighed for personer med handicap.

Alle 33 kulturelle stats- og tilskudsinstitutioner har indført en ledsagerordning, som indebærer, at en handicappet kan tage en ledsager med, som får gratis adgang til museet.

Bilag 1

Oversigt over sociale tilbud til voksne med handicap

Rådgivning

Kommunen skal efter servicelovens § 68 tilbyde gratis rådgivning til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer. Amtskommunen skal efter servicelovens § 69 yde rådgivning i tilslutning til amtskommunens opgaver.

Merudgifter

Personer mellem 18 og 65 år kan efter servicelovens § 84 få dækket nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse, hvis merudgiften er en følge af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser.

Hjælpe midler

Der kan bevilges hjælpemidler efter servicelovens § 97, hvis hjælpemidlet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne, kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller er nødvendigt for at kunne udøve et erhverv.

Forbrugsgoder

Forbrugsgoder, som f.eks. husholdningsmaskiner, kan ydes med 50 % af prisen efter servicelovens § 98, hvis de bevirker, at personen bliver i stand til at udføre almindelige daglige funktioner uden hjælp.

Støtte i hjemmet

Der kan ydes personlig hjælp og pleje og hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet efter servicelovens § 71 til personer, der ikke selv kan udføre disse opgaver. Hvis kommunen ikke kan stille den nødvendige hjælp til rådighed, kan modtageren efter servicelovens § 76 få et tilskud til selv at antage en hjælp.

Omsorg og træning

Kommunen kan efter servicelovens § 73 tilbyde omsorg, støtte, optræning samt hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov for dette. Hvis behovet for hjælp ikke kan dækkes af de almindelige tilbud om støtte i hjemmet, er der mulighed for at iværksætte en hjælpeordning efter servicelovens § 77.

Genoptræning

Kommunen har pligt til at tilbyde genoptræning til afhjælpning af fysisk funktionsnedsættelse forårsaget af sygdom, der ikke behandles i tilknytning til sygehusindlæggelse. Endvidere sørger kommunen for tilbud om hjælp til at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder efter servicelovens § 73 a.

Ledsageordning

For at handicappede kan få mulighed for at færdes mere uafhængigt, kan der tilbydes en ledsageordning i 15 timer om måneden efter servicelovens § 78.

Støtte- og kontaktpersoner

I fornødent omfang yder kommunen efter servicelovens § 79 hjælp i form af en særlig kontaktperson til personer, som er døvblinde og sørger for tilbud om en støtte- og kontaktperson til personer med sindslidelser efter servicelovens § 80.

Befordring

Hvis personen er ude af stand til at benytte kollektive transportmidler, kan kommunen yde tilskud til individuel transport efter servicelovens § 103. Amtet tilbyder desuden handicapkørsel til svært bevægelseshæmmede.

Støtte til bil

Hvis personens evne til at færdes er væsentligt forringet, kan der ydes støtte til anskaffelse af bil som et rentefrit lån efter servicelovens § 99.

Boligindretning

Kommunen kan yde hjælp efter servicelovens § 102 til boligændringer eller boligskift, hvis funktionsnedsættelse kan medføre et behov for dette.

Botilbud

Kommunerne kan etablere midlertidige botilbud så som aflastningsophold efter servicelovens § 91. Amtskommunerne har en forpligtelse til både at sørge for midlertidige botilbud efter servicelovens § 93 og længerevarende botilbud efter servicelovens § 92, når der er behov for en omfattende hjælp.

Aktivitets- og samværstilbud

Amtskommunen sørger for aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 88 i form af dagcentre, daghjem eller klubber evt. kombineret med tilbud om specialundervisning.

Uddannelse, erhverv og beskæftigelse

Efter Lov om aktiv socialpolitik kan der ydes hjælp til uddannelse og revalidering, når det skønnes nødvendigt for, at en person kan komme til at klare sig selv. Personer, der ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet, har mulighed for at blive ansat i fleksjob, og personer, der modtager social pension, har mulighed for at få et skånejob.

Hvis en person under 65 år med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne ikke kan opnå arbejde, fleksjob eller job med løntilskud, sørger amtskommunen efter servicelovens § 87 for tilbud om beskyttet beskæftigelse på beskyttet værksted.